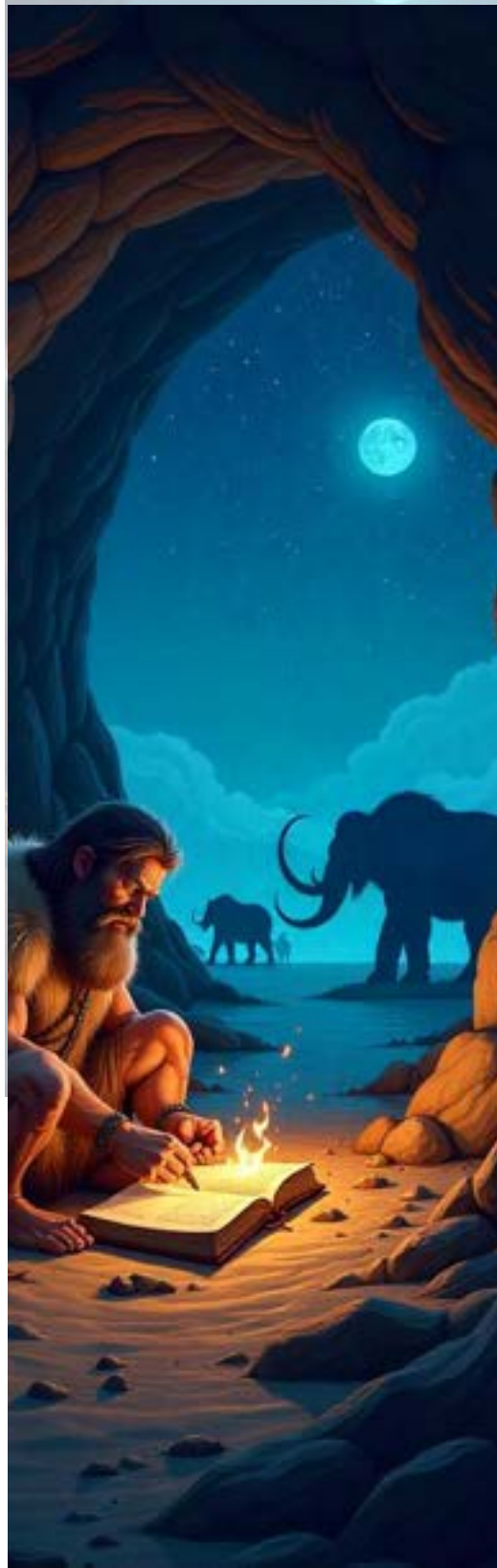

EL DIARI PREHISTÒRIC

HISTÒRIES D'UN MÓN ANTIC

FCT-23-19053. "PUENTES hacia el conocimiento: proyecto de divulgación arqueológica en Centros Penitenciarios". FECYT. Ayudas para el Fomento de la Cultura Científica, Tecnológica y de la Innovación.

CRÒNICA DE LA TROBADA ENTRE HOMO SAPIENS I HOMO NEANDERTHALENSIS

INTERNACIONAL

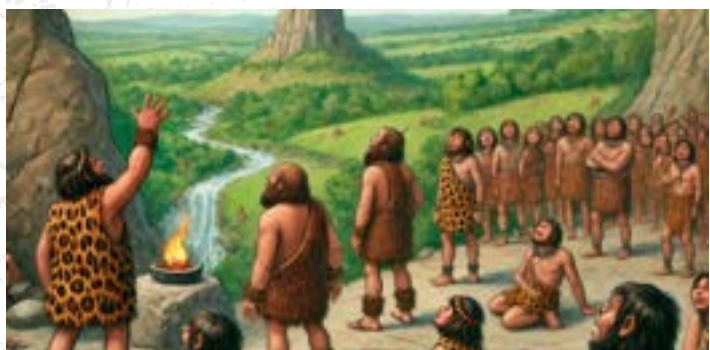
Avui ha passat una cosa completament inesperada: per primera vegada, s'ha descobert com una tribu d'Homo sapiens s'ha trobat amb una tribu d'Homo neanderthalensis! Fins ara pensàvem que aquestes espècies mai s'havien creuat, però sembla que la història tenia plans més interessants. Tot va començar quan Argen, un noi de la tribu sàpiens, va intentar fer un intercanvi de pedres per sílex amb els neandertals. Però Bruk, un neandertal alt com una torre, va veure la pedra i va pensar que era una amenaça. En un tres i no res, es va llançar a fer un espectacular placatge contra el sàpiens.

Els dos grups van quedar atrapats en un caos de corredisses i empentes, amb la pedra rodant d'un costat a l'altre com si fos la pilota de rugbi d'un partit oficial. Després de tot aquest enrenou, Argen, com un bon àrbitre de rugbi, va aixecar les mans per demanar la calma i va fer un gest amic. Els neandertals, tot i no entendre gaire les normes, van acceptar la treva i van acabar tots asseguts al voltant del foc, com si res hagués passat, compartint històries i alguna que altra rialla. Potser estem davant d'una nova era de cooperació entre espècies... o potser només hem inventat un nou esport prehistòric, amb barbacoa inclosa

PRIMER HOMÍNID A LA LLUNA

La tribu assegura que en Gruk, l'explorador, ha arribat a la "gran pedra del cel" després d'una forta caiguda des d'un penya-segat. Segons testimonis, la seva silueta es va perdre a l'horitzó mentre cridava "Estic volant!". Els xamans han decretat que ara és un semideu de l'aire, tot i que en Gruk insisteix que només va rrelliscar buscant baies.

CURIOSITAT: MAI JUGUIS A FET I AMAGAR EN UNA COVA AMB UN OS HIVERNANT. POTSER GUANYES, PERÒ NO HO PODRÀS EXPLICAR.

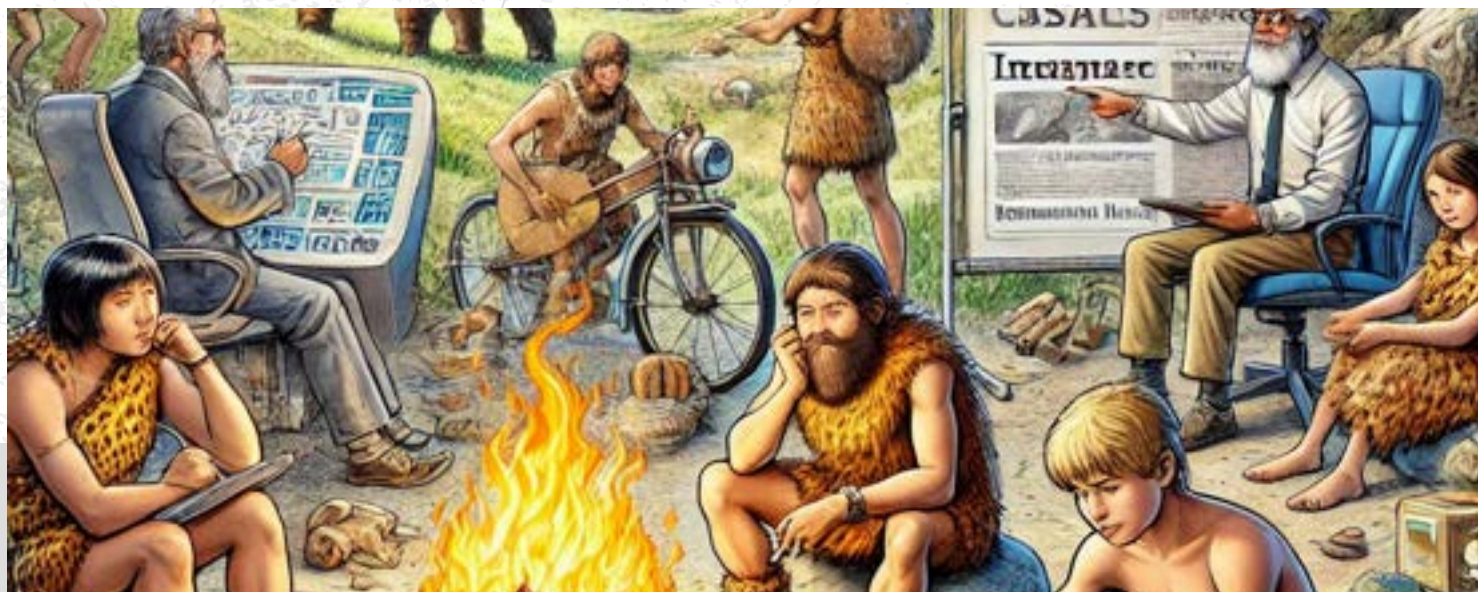
EDITORIAL

ELS ALUMNES DEL CFA PAU CASALS DONEN VIDA AL PRIMER DIARI PREHISTÒRIC

Els estudiants del GES del CFA Pau Casals han fet un viatge en el temps, no amb màquines futuristes, sinó amb la imaginació i el coneixement adquirit gràcies a les arqueòlogues del CSIC. A partir d'aquest aprenentatge, han creat un diari prehistòric que combina humor i divulgació, fent que els primers homínids tinguin veu pròpia en històries plenes d'enginy i creativitat.

Aquest projecte no només serveix per riure amb les ocurrències d'aquests avantpassats ficticis, sinó que també apropa conceptes arqueològics i històrics d'una manera amena i original. Des de cròniques sobre trobades entre Homo sapiens i neandertals fins a innovacions gastronòmiques com la fermentació accidental de mamuts, cada article ens permet entendre millor com vivien els nostres ancestres... o com podríem imaginar que ho feien!

Amb aquest diari, els alumnes han demostrat que aprendre història pot ser fascinant i divertit a parts iguals. Qui sap? Potser algun dia, en el futur, descobriran aquest diari i pensaran que realment en Gruk va volar!

SOCIETAT

ACCIONS QUE ENS CONNECTEN

PROJECTES: VOLUNTARIAT “ENS CUIDEM”

RESPONSABILITAT SOCIAL

Hem llançat projectes de reforestació i neteja d'espais públics. Homo sapiens i Homo neanderthalensis han creat el projecte "Ens cuidem", on uneixen forces per restaurar bosques primigenis. Els sàpiens aporten coneixements ecològics, mentre que els neandertals usen la seva força per talar arbres morts i construir refugis per als animals.

Juntament, planten arbres per regenerar la fauna. El resultat? Una unió èpica entre dues espècies per cuidar la natura!

CURIOSITAT: SI EL TEU SOPAR ENCARA ET PERSEGUEIX, NO ESTÀ LLEST PER SER MENJAT. TINGUES PACIÈNCIA... O CORRE MÉS RÀPID.

BENESTAR INTEGRAL

Alba, una jove de l'espècie Homo sapiens, vivia de forma sedentària, rodejada de natura, però sentia un buit interior. Un dia va conèixer a Mar, una dona gran plena de saviesa, que li va ensenyar els tres pilars del benestar integral:

1. Corporal: "Cuida el teu cos amb exercici i connexió amb la natura per mantenir l'energia en equilibri."
2. Mental: "Dona espai a la teva ment, practica la meditació i cultiva pensaments positius."
3. Emocional: "Accepta i expressa les teves emocions, connecta amb els altres i practica l'agraïment."

Seguint aquests consells, Alba va començar a caminar, meditar i escoltar les seves emocions, trobant un equilibri profund en la seva vida. A poc a poc, va descobrir que el benestar provenia de viure en sintonia amb ella mateixa i el seu entorn.

ART I CULTURA

ELS PRIMERS GRAVATS A LA COVA DE LLEVANT

EL PRIMER DIBUIX DE LA HISTÒRIA

Fa milers d'anys, Gronk, un homínid amb poca idea de l'art, va decidir fer el primer dibuix de la història: un cercle. Què representava? Ningú ho sabia, però va ser prou revolucionari per deixar a tota la tribu mirant-lo com si fos un portal interdimensional. Per afegir més confusió, Trog va intentar fer el seu propi dibuix, però va acabar amb una espècie de llança torta que semblava més una branqueta de festa. En comptes de criticar-los, la tribu va començar a imitar-los, creant una explosió de "creativitat" inexplicable.

Així, sense voler-ho, Gronk va inaugurar l'art prehistòric, no com una necessitat profunda, sinó com una excusa per riure i fer el que volgués amb les pedres. I potser això és el que va fer l'art realment memorable: no el que volia dir, sinó el que feia riure.

ELS PRIMERS GRAVATS A LA COVA DE LLEVANT

A la Cova de Llevant, recentment descoberta a les muntanyes de la Cerdanya, han aparegut gravats tan misteriosos que fins i tot els arqueòlegs estan pensant que potser els neandertals eren els primers "influencers" prehistòrics! Els símbols, que mostren animals i formes estranyes, podrien ser més que simples dibuixos de caça: segons els experts, potser estaven invocant els esperits dels animals caçats, com si fossin els primers "xamans" de la zona. Però, i si us dic que els neandertals podrien haver estat fent rituals per obrir portals interdimensionals o contactar amb extraterrestres? Això seria com una versió prehistòrica de "Star Trek", però amb pedres, martells i mamuts, és clar!

I si tot això fos més boig del que ens imaginem? Potser aquests gravats narren històries d'aventures galàctiques, on els neandertals eren uns caçadors d'altres mons, lluitant contra monstres ferotges de l'espai exterior per aconseguir glòria eterna. Qui diu que les seves parets de la cova no eren "l'Instagram" del seu temps, amb les seves batalles interdimensionals capturades en forma de símbols? De moment, la Cova de Llevant continua sent un gran misteri. Però si els nostres avantpassats eren tan avançats com sembla, potser tenim molt més per aprendre... i potser, fins i tot, un bon dia descobrirem que els neandertals eren els primers viatgers del temps.

CURIOSITAT: SI ET TROBES UN MAMUT, SALUDA'L AMB EL CAP. SI ET TORNA LA SALUTACIÓ, CORRE. SI NO, CORRE IGUALMENT.

CIÈNCIA

EL DESCOBRIMENT DE LA COSTELLA D'ADAM

UN DESCOBRIMENT REVELADOR

Un grup d'arqueòlegs ha fet un descobriment sensacional: una costella humana, que diuen que podria provenir de l'anomenat "Adam", el primer home de la humanitat. Segons els experts, l'objecte estava enterrat en una capa arqueològica situada a prop de la costa.

Però el que ha sorprès tothom és el resultat de l'anàlisi de la costella. Un equip de científics, en intentar estudiar les propietats genètiques de la relíquia, ha experimentat un accident graciós. Els primers tests van fer que un dels investigadors, en Tertius, comencés a parlar en un dialecte prehistòric incomprendible! Aparentment, l'ADN antic té el poder de fer que el cervell recuperi els "records" de les nostres primeres ancestrals capacitats lingüístiques. El misteri de la costella d'Adam segueix sense resoldre's!

ELS PRIMERS SELFIES!

Un grup d'arqueòlegs ha trobat unes petjades humanes molt antigues en una cova de l'Àfrica. En un moment donat, l'anàlisi va revelar que aquestes petjades semblaven una foto grupal!

Els arqueòlegs no entenien com podia ser possible. ¿Com és que els homínids ja sabien fer posats i jugar amb la càmera? Un dels investigadors va explicar, amb molta seriositat, que probablement els primers humans tenien una mena "d'instint fotogènic prehistòric" que es transmetia de generació en generació. Potser, pensen, ja feien "selfies" per marcar el seu territori o per demostrar que eren els més guapos de la cova. En tot cas, potser no tenien mòbils, però ja sabien com posar-se davant d'una càmera

CURIOSITAT: SI UNA PINTURA RUPESTRE ES MOU... NO ÉS UNA PINTURA RUPESTRE. CORRE. I SI POTS, AVISA ELS ALTRES.

GASTRONOMIA

L'ALTA CUINA DEL PALEOLÍTIC

EL MISTERIÓS ART DE FERMENTAR COSES

Les "arqueocuines" de la tribu "Els Nassos Forts" han descobert un nou mètode culinari: deixar el menjar oblidat en una cova fins que adquireixi un "sabor únic". Tot va començar quan un tros de fruita podrit va provocar visions a un dels caçadors, qui immediatament ho va declarar "menjar dels déus".

Des de llavors, la tribu ha experimentat amb diferents ingredients, donant lloc a creacions revolucionàries com el "suc de baies velles" (ara conegut com a fermentació) i el "formatge accidental de llet de mamut". Els crítics asseguren que l'èxit depèn de la resistència estomacal de qui ho tasti.

L'experiment continua, tot i que encara no han trobat cap voluntari per provar l'última innovació: "peix madurat sota el sol durant 20 llunes".

L'ART DE LA GRAELLA SOBRE LAVA

La cuina en temps prehistòrics no es limitava a rostir mamuts en flames descontrolades. En un innovador gir culinari, la tribu dels "Dents Afilades" ha presentat una tècnica revolucionària: cuinar sobre lava volcànica. Segons els xefs de l'època, "la clau està en no cremar-se massa".

Les receptes més populars inclouen el "filet de bisó al carbó amb toc de cendra" i "tubèrculs cruixents a la roca incandescent". L'apreciat crític gastronòmic, Urk el Savi, ha declarat que aquesta cuina "té molt de caràcter, encara que el repte principal continua sent recuperar els ingredients abans que es converteixin en fum".

La tribu espera perfeccionar la tècnica en futures generacions, sempre que no s'extingeixin en el procés. Mentrestant, recomanen acompanyar els plats amb una refrescant infusió d'arrels i aigua de pantà, per a una experiència veritablement autèntica.

CURIOSITAT: SI UN NEANDERTAL ET DIU "TINC UNA IDEA BRILLANT!", APARTA'T. POT IMPLICAR ROQUES, FOC O SALTS DES DE LLOCS DUBTOSOS.

ENGINYERIA

EL PRIMER COTXE DE LA PREHISTÒRIA

Recentment, un grup d'arqueòlogues del CSIC i de l'UdL van trobar unes restes de pedra al nord d'Àfrica. Amb el pas dels dies i amb l'ús dels mètodes més sofisticats del CSIC combinats amb els de l'UdL, van esbrinar que aquelles restes tenien unes formes molt originals. Eren gairebé rodones i segurament els hi havia costat molt d'aconseguir aquella forma. Al costat també van descobrir unes peces fetes de fusta, les quals, les unes amb les altres encaixaven donant com a resultat la mateixa forma rodona, semblava ser un volant... Quin descobriment!

Aquestes arqueòlogues tan joves i brillants van arribar a la conclusió que la troballa era una espècie de vehicle prehistòric: tenien les rodes per circular, una espècie de volant, i altres antologies per decorar. La pregunta és, com circulava aquest vehicle prehistòric? Doncs curiosament, molt a prop van trobar les restes de dos animals de grans dimensions, segurament uns mamuts que es caracteritzaven per la seva gran força i per tant, no seria d'estranyar que aquests animals estressin del vehicle. A partir d'aquesta època es pot afirmar que van deixar de ser sedentaris i van començar a ser nòmades viatjant per tot el territori i donant lloc a tota mena d'homínids.

CURIOSITAT: "ESPORT EXTREM" – EL PRIMER INTENT DE SURF VA SER QUAN ALGÚ VA CONFONDRE UN TRONC AMB UNA BARCA.

INTERNACIONAL

EL PRIMER INFLUENCER DE LA HISTÒRIA

UN DESCOBRIMENT REVELADOR

Investigadors de la Universitat de Pedramolla han trobat evidències que el primer homínid influencer va existir fa 200.000 anys. L'individu, era un Neandertal amb una estranya habilitat per marcar tendències a la seva tribu.

Segons les pintures rupestres trobades a la cova de Grunyix, Krug va ser el primer a posar-se una pell de mamut a l'espatlla "només per estil" i a fer gestos de "like" aixecant el polze davant d'una foguera. Els seus seguidors imitaven cada decisió seva, des de com aixafar baies fins a quina pedra era més "top" per caçar.

El descobriment més sorprenent ha estat un missatge gravat en una pedra que diu: "Segueix-me per més consells sobre foc i destrall!", prova inqüestionable que Krug buscava augmentar el seu nombre de seguidors.

EL PRIMER TELÈFON!

Arqueòlegs han trobat a la cova de Gruh'ka una de les invencions més absurdes de la prehistòria: el primer intent de telèfon, fet amb dos ossos units per una tira de tendó de mamut.

Segons les pintures rupestres, el seu creador, Blorf el Visionari, assegurava que aquest invent permetria parlar a distància. No obstant això, els seus intents van ser un desastre: els seus companys cridaven per un os mentre l'altre esbufegava al seu costat, esperant resposta.

La pintura final mostra a Blorf sent apedregat pel clan, mentre algú escriu al costat: "Invent dolent. No escolta res. Blorf, calla." Els arqueòlegs conclouen que, tot i el fracàs, aquest és el primer intent de comunicació sense sentit, la qual cosa el converteix en l'antecedent directe dels xats moderns.

CURIOSITAT: SI UN HOMO SAPIENS ET DIU "HE INVENTAT UNA NOVA ARMA", NO ET FACIS IL·LUSIONS. DE VEGADES ÉS NOMÉS UNA ROCA AMB UN PAL AL CAP.

MODA

DESFILADA BENÈFICA DE LOUIS BUTRÓN

El món de la moda prehistòrica ha fet un gir inesperat amb la nova col·lecció de Louis Butrón, el dissenyador més creatiu des que l'home va descobrir el foc. La seva última desfilada benèfica, celebrada a l'Avinguda de la Caverna, ha estat un autèntic èxit, amb models lluint vestits de pell de mamut adornats amb ullals d'elefant i complements de sílex tallat.

L'esdeveniment, que va comptar amb la presència de les celebritats més destacades del Paleolític, va aconseguir recaptar una muntanya de fruita exòtica (sí, fins i tot plàtans!) per a la nova granja d'animals rescatats.

Els beneficis es destinaran a millorar les condicions de vida dels nostres amics peluts, des de mamuts amb problemes d'esquena fins als nostres estimats porcs amb estrès posttraumàtic.

Com a dada curiosa tenim l'ensopegada d'un model, amb una flauta d'os. El model va caure a la bassa de fang, arruïnant un vestit exclusiu valorat en milers de petxines. Louis Butron, però, va treure importància a l'assumpte i la desfilada va continuar.

CURIOSITAT: "PRIMER DESPERTADOR?" – UN NEANDERTAL VA DORMIR SOTA UN COCOTER. EL MATÍ SEGÜENT, VA SER EL PRIMER A DESPERTAR-SE... PER FORÇA.

ACTIVISME

GRAN POLÈMICA EN EL MÓN DE LA MODA

La recent desfilada de Louis Butron ha provocat una gran polèmica a la Prehistòria.

Els animalistes de la tribu han alçat la veu per denunciar el que consideren una veritable "carnisseria fashion".

"No podem tolerar que es maltracti els nostres animals per satisfer els capricis de la moda", ha declarat la representant de l'organització "Petxines de Colors", una entitat que lluita pels drets dels animals prehistòrics.

"Hem de demostrar que som Homo sapiens, que tenim empatia i respecte per la vida. Demanem l'abolició immediata de la moda amb pells!"

"No podem tolerar que es facin desfilades benèfiques amb pells d'animals que han estat caçats", afirma Pelut Fredolic, manifestant dels animalistes.

El debat està obert. El Consell Tribal haurà de prendre una decisió.

CURIOSITAT: "LA PRIMERA TEORIA CONSPIRATIVA?" – LA TRIBU VEIA COM EL SOL DESAPAREIXIA CADA NIT. SEGUR QUE ALGÚ SE'L MENJAVA.

MASCOTES

EL CUIDADOR DE VELOCIRAPTORS

Recents investigacions asseguren que; en la prehistòria molt prehistòrica i vivia un noi que es deia David, era de l'espècie Neandertal. Era un noi poc treballador, no anava a caçar, però li agradaven molt els “velociraptors” tant, que tenia un que l'havia aconseguit domesticar, era la seva mascota.

Els Neandertals vivien molt en sintonia amb la natura a diferència dels Homo sapiens, no explotaven el seu hàbitat ni necessitaven fer-ho. La gent de la seva tribu era molt contrària al fet que ell tingués velociraptors de mascotes perquè creien que serien perillosos.

Amb el temps, cansats d'anar a caçar van començar a pensar a usar les manades dels dinosaures per caçar. Li van encarregar al David que els cries en una mena de granja, amb la finalitat que ajudessin en la caça, però tot i intentar-ho una vegada i una altra, no hi havia manera d'aconseguir-ho, per tant, al final, el David va desistir i aquests animals, els velociraptors es van convertir en animals de companyia i de protecció dels poblats i així s'ha descobert que van ser els primers animals domesticats de la prehistòria.

CURIOSITAT: “PRIMER PERRUQUER?” – UN NEANDERTAL VA CREMAR-SE ELS CABELLS ACOSTANT-SE MASSA AL FOC. TOTHOM VA COPIAR EL NOU ESTIL.

PASSATEMPS I JOCS

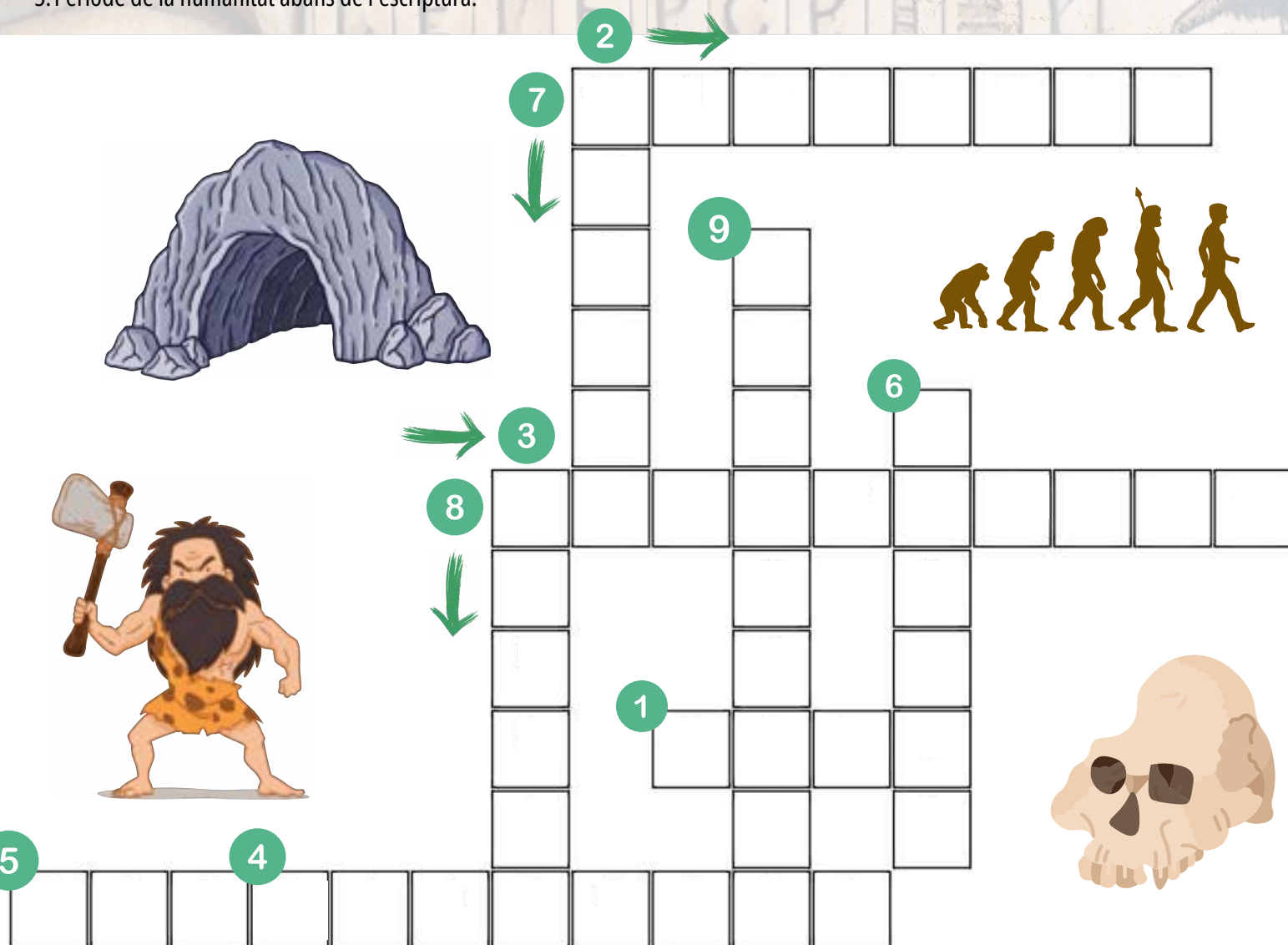
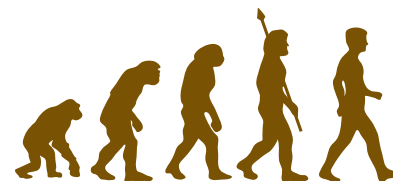
CRUCIGRAMA DE L'EVOLUCIÓ HUMANA

Horizontals:

1. Eina utilitzada per tallar i segar.
2. Primer gran canvi de la humanitat, passant de caçar a cultivar.
3. Període més antic en què els humans vivien de la caça i la recol·lecció.
4. Període on els humans van aprendre a escriure.
5. Període de la humanitat abans de l'escriptura.

Verticals:

6. Eina de pedra usada per llançar animals o caçar.
7. Lliure moviment de grups humans per la recerca de menjar.
8. Conjunt de llars on viuen grups humans que comparteixen una mateixa cultura.
9. Estil de vida en què els humans no es mouen d'un lloc i es dediquen a cultivar la terra i criar animals.

PASSATEMPS I JOCS

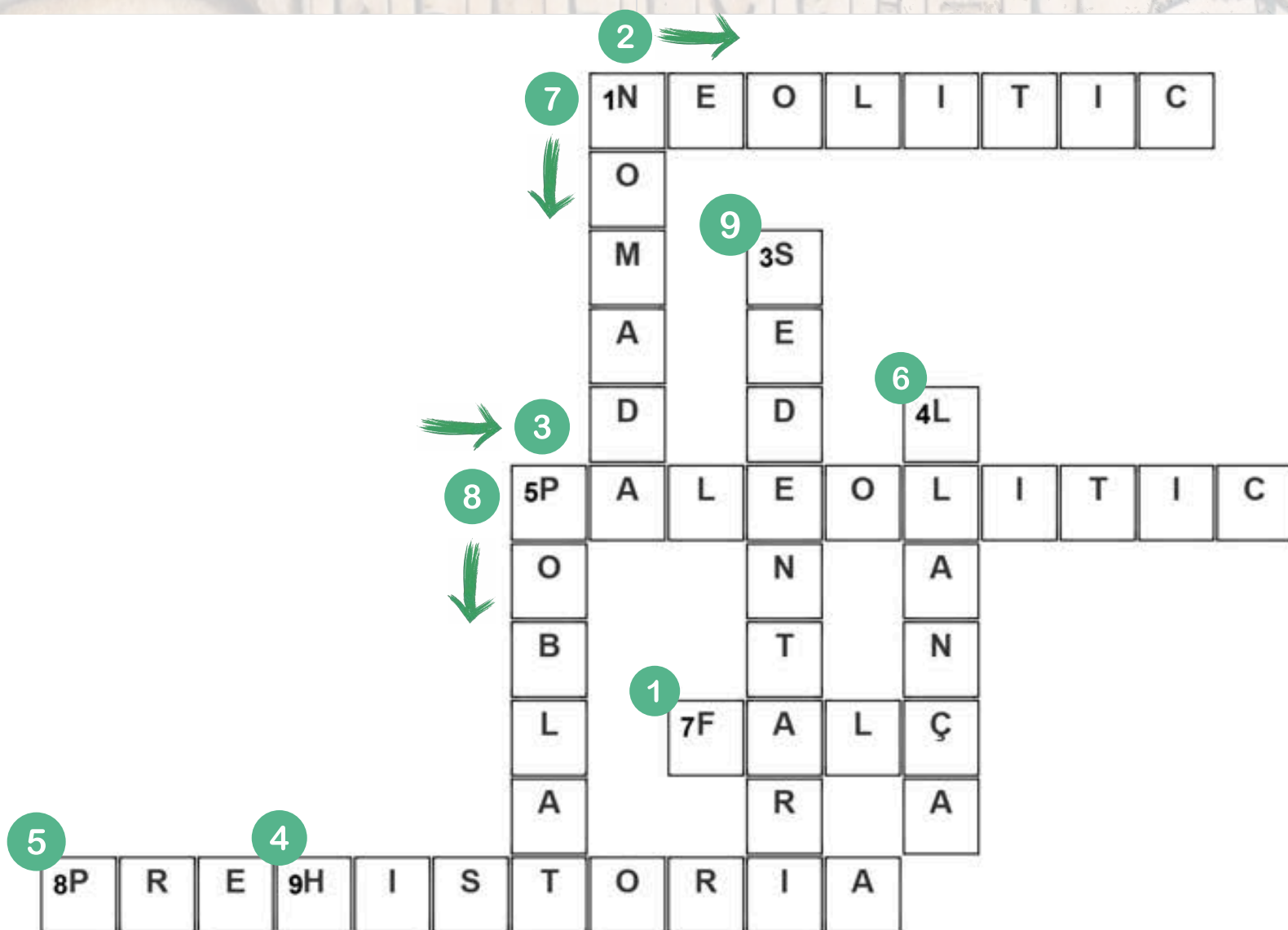
SOLUCIONS CRUCIGRAMA

Horizontals:

1. Eina utilitzada per tallar i segar.
2. Primer gran canvi de la humanitat, passant de caçar a cultivar.
3. Període més antic en què els humans vivien de la caça i la recol·lecció.
4. Període on els humans van aprendre a escriure.
5. Període de la humanitat abans de l'escriptura.

Verticals:

6. Eina de pedra usada per llançar animals o caçar.
7. Lliure moviment de grups humans per la recerca de menjar.
8. Conjunt de llars on viuen grups humans que comparteixen una mateixa cultura.
9. Estil de vida en què els humans no es mouen d'un lloc i es dediquen a cultivar la terra i criar animals.

SOPA DE LLETRES PREHISTÒRICA

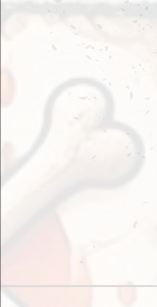
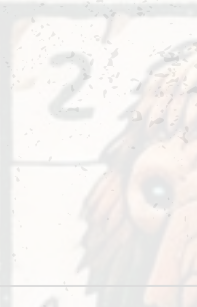
Busca i troba els següents noms en la sopa de lletres:
Caça, Agricultura, Cova, Pedra, Eina, Ceràmica, Ramaderia, Foc, Evolució.

J	Y	D	E	V	O	L	U	C	I	Ó	I	U	D
W	G	I	P	O	I	C	E	R	À	M	I	C	A
N	D	W	V	D	K	B	M	B	B	H	R	O	R
V	K	O	M	F	W	H	O	M	C	G	W	W	V
B	U	D	D	X	T	Q	C	A	Ç	A	U	N	M
P	R	W	A	G	R	I	C	U	L	T	U	R	A
F	H	W	I	N	I	X	G	X	S	W	I	T	G
J	N	V	P	K	Y	D	N	B	S	T	B	L	Q
N	X	Y	F	K	T	L	Z	N	I	W	E	R	V
P	M	M	T	C	F	S	P	E	D	R	A	S	R
M	O	W	C	G	E	D	Q	I	E	I	N	A	X
J	O	R	F	O	C	T	S	S	A	C	P	Z	X
V	I	F	E	J	R	A	M	A	D	E	R	I	A
M	X	C	O	V	A	M	T	U	N	Z	W	U	A

TRENCACLOSQUES

Has de col·locar els símbols següents sense repetir-los en files ni columnes:

OS   MAMUT   FOC   DESTAL

SUDOKU - ACTIVITATS

MOLT FÀCIL

	8		5	7	6	2		
			4		2			
				3	9	5	4	8
6	3		9			8	5	2
	9		2			3	7	
8				5		6	9	4
2	5	7	6		3	4	8	9
3		8	7				2	5
	4							6

FÀCIL

		6			2	3		4
9		4	7	5			8	2
		8			6			5
		3					4	
2			4			8	3	
4		7	5					
			6					8
7				2		4	5	3
			3	7			6	9

SUDOKU - ACTIVITATS

DIFÍCIL

	7			9			5	2
3		9		8				
			7		9	4		
	5			3		9		
		8	6	5			3	7
	8	2				5	7	
	4			2		6		8
6			1			3		4

MOLT DIFÍCIL

	6	3		8		4		
	9				4			7
4				2				
		7	2		3		5	8
	5			4				
		8				2		4
6						7		
		5		3	6			
	3		8	7			2	6

SUDOKU - SOLUCIONS

MOLT FÀCIL

9	8	4	5	7	6	2	1	3
5	1	3	4	8	2	9	6	7
7	2	6	1	3	9	5	4	8
6	3	1	9	4	7	8	5	2
4	9	5	2	6	8	3	7	1
8	7	2	3	5	1	6	9	4
2	5	7	6	1	3	4	8	9
3	6	8	7	9	4	1	2	5
1	4	9	8	2	5	7	3	6

FÀCIL

5	7	6	8	1	2	3	9	4
9	1	4	7	5	3	6	8	2
3	2	8	9	4	6	7	1	5
6	9	3	2	8	7	5	4	1
2	5	1	4	6	9	8	3	7
4	8	7	5	3	1	9	2	6
1	3	5	6	9	4	2	7	8
7	6	9	1	2	8	4	5	3
8	4	2	3	7	5	1	6	9

SUDOKU - SOLUCIONS

DIFÍCIL

8	7	4	3	9	6	1	5	2
5	6	1	2	4	7	8	9	3
3	2	9	5	8	1	7	4	6
2	3	6	7	1	9	4	8	5
4	5	7	8	3	2	9	6	1
9	1	8	6	5	4	2	3	7
1	8	2	4	6	3	5	7	9
7	4	3	9	2	5	6	1	8
6	9	5	1	7	8	3	2	4

MOLT DIFÍCIL

5	6	3	7	8	1	4	9	2
8	9	2	3	5	4	6	1	7
4	7	1	6	2	9	5	8	3
9	4	7	2	6	3	1	5	8
2	5	6	1	4	8	3	7	9
3	1	8	5	9	7	2	6	4
6	8	9	4	1	2	7	3	5
7	2	5	9	3	6	8	4	1
1	3	4	8	7	5	9	2	6

REFLEXIONS PERSONALS

PETITS RECALLS DE L'ALUMNAT

EL LENGUATGE INVISIBLE

Com a conclusió del diari, els estudiants poden escriure les seves pròpies reflexions sobre l'evolució humana i el seu aprenentatge al llarg del taller. Poden expressar com la història de la humanitat, des de les primeres civilitzacions fins als grans descobriments arqueològics, els ha ajudat a entendre millor el món que els envolta i la nostra connexió amb el passat.

EXPRESSAR L'INEXPRESSABLE

Em va sorprendre veure com la història de la humanitat pot ser tan inesperada i divertida. Els primers humans potser no tenien tecnologia, però sens dubte sabien com deixar la seva empremta... fins i tot en forma de 'selfies' prehistòrics

ELS SECRETS DE LA COOPERACIÓ

La prehistòria pot semblar llunyana, però aquests petits accidents, com la costella que desencadena un 'dialecte antic', ens recorden que fins els grans descobriments científics poden tenir el seu toc d'humor. A vegades, la història és un bon conte.

EL PODER AMAGAT DE LES PARAULES

"La prehistòria és plena de sorpreses! El fet que una simple costella pugui desencadenar un accident lingüístic tan estrany ens recorda que l'evolució humana no només és qüestió de tecnologia i ciència, sinó també d'imprevistos i moments curiosos que fan la història més interessant.

QUAN LES PARAULES PRENEN VIDA

L'evolució humana és fascinant, però també hem après que els nostres avantpassats tenien el seu toc d'humor. Qui diria que una costella antiga podria provocar un accident lingüístic tan divertit? Ens recorda que la història també pot ser entretinguda.

EL SUTIL ART D'EXPRESSAR

L'evolució no només parla de supervivència, també inclou moments absurds i sorprenents. Qui hauria pensat que l'ADN antic podria fer parlar a algú en un idioma oblidat? Un record que el passat pot ser tan curiós com el futur.

EL MISTERIÓS ART D'EXPRESSAR COSES

Aquest taller m'ha fet pensar que la història humana no és només una línia recta d'evolució. També és un cúmul de descobriments inesperats i situacions surrealistes, com un investigador parlant en llenguatge prehistòric.

LA FORÇA DE LA COL·LABORACIÓ HUMANA

Des de les primeres comunitats de caçadors-recol·lectors fins a les grans civilitzacions modernes, la història de la humanitat és la història de la col·laboració. No hauríem arribat fins aquí sense l'instint de treballar junts, de compartir coneixements i de donar-nos suport mútuament.

El que ens ha fet humans no és només la nostra intel·ligència individual, sinó la capacitat de sumar esforços, d'organitzar-nos i de construir plegats. La comunicació, l'empatia i la solidaritat han estat eines tan poderoses com el foc o l'agricultura, i gràcies a elles hem pogut superar desafiaments, crear comunitats i transformar el món.

Encara avui, en una societat complexa i globalitzada, aquests valors continuen sent essencials. L'ajuda mútua ens dona força, la cooperació ens impulsa i el sentit de comunitat ens recorda que junts som més forts. Aprendre de la nostra pròpia història ens convida a valorar la importància de seguir treballant plegats, amb respecte i amb la voluntat de construir un futur millor per a tothom.

centre de formació d'adults
Pau Casals
El Catllar

EN COL·LABORACIÓ AMB

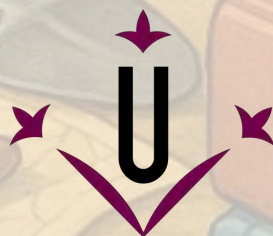

FECYT

FUNDACIÓN ESPAÑOLA
PARA LA CIENCIA
Y LA TECNOLOGÍA

CSIC

**Universitat
de Lleida**

ARQHISTec